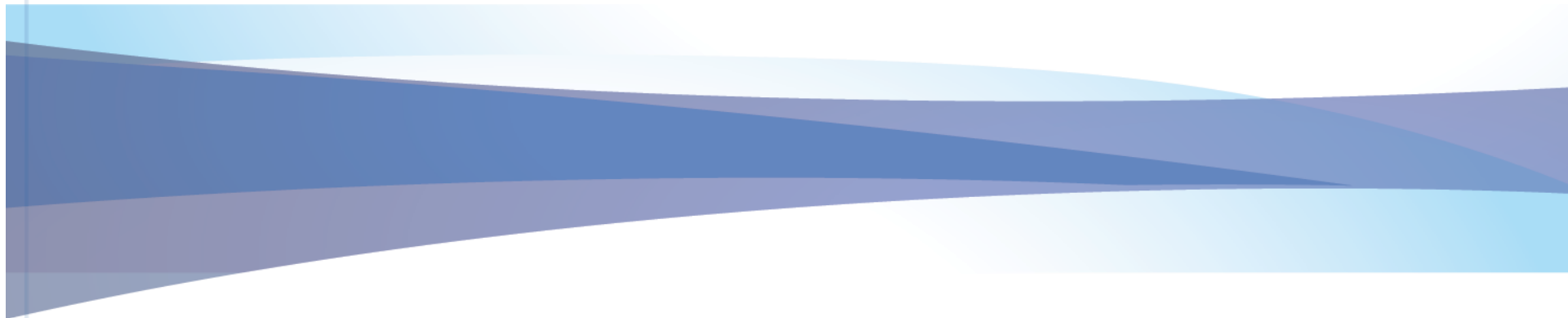

VISOKA POSLOVNA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA NOVI SAD

MENADŽMENT U SPOLJNOJ TRGOVINI

INSTRUMENTI SPOLJNOTRGOVINSKE POLITIKE

ROBNI REŽIMI

- Režim dozvola
- Kontingenti
- Kvote

IZVOZNI PODSTICAJI

- Povračaj carinskih i drugih uvoznih dadžbina
- Povračaj vozarine
- Izvozni podsticaji
- Posebni podsticaji

CARINE

- Carinska tarifa
- Carinjenje robe
- Carinska dokumentacija

ROBNI REŽIMI

Radi zaštite domaće proizvodnje i razvoja, izvoz i uvoz robe mogu biti usmeravani sektorski kroz regulativu robnih režima. Njima se može ograničiti volumen kao i vrednost izvoza i uvoza.

Na predlog Ministarstva za spoljnu trgovinu, Savezna Vlada razvrstava robu na pojedine oblike uvoza i izvoza, a sve u skladu sa utvrđenom spoljnotrgovinskom politikom.

Postoje sledeći oblici izvoza i uvoza robe:

- Slobodan izvoz/uvoz (LB)
- Režim dozvola (D)
- Kontingenti (Kv i Kk, vrednosni i količinski)
- Kvote (K)

SLOBODAN IZVOZ/UVOZ

Odvija se bez uslovljavanja spoljnotrgovinskog posla. Za robu koja se nalazi na slobodnom režimu nije potrebno pribaviti nikakva odobrenja da bi se izvršio izvozni tj. Uvozni posao, već se on odvija slobodno.

REŽIM DOZVOLA

To je spoljnotrgovinski posao koji zahteva prethodno odobrenje odnosno dozvolu koju izdaje nadležni administrativni organ. Na režimu dozvola se obavezno nalaze opasne materije, proizvodi naoružanja, retki plemeniti metali i dr. Zaključeni kupoprodajni poslovi sa inostranim partnerom će stupiti na snagu tek pošto se privabe potrebne dozvole.

KONTIGENTI

Ovim instrumentom se ograničava izvoz tj. Uvoz robe. Oni mogu biti vrednostni i količinski. Obim kontigenata se utvrđuje krajem godine za narednu godinu i deli se na zainteresovane korisnike tj. Uvoznike ili izvoznike. Može se desiti da administrativni organi koji raspodeljuju kontigente zloupotrebe svoj položaj i favorizuju pojedine korisnike i time pribavljaju korist za sebe.

KVOTE

Količinski ili vrednostno se utvrđuje obim robe koji može u jednom periodu biti izvezen ili uvezen. Ne dele se unapred kao kontigenti već se izvoz ili uvoz obavlja sve dok se ne iscrpe kvote predviđene u određenom periodu. Ukupan iznos kvota se mora evidentirati u carinskoj bazi podataka. Može se uvoziti do 10% ukupne vrednosti kvota po jednom privrednom subjektu, prekomerna vrednost se carini po dvostruko većoj carinskoj stopi.

IZVOZNI PODSTICAJI

Povraćaj carinskih i drugih uvoznih dažbina

Ostvaruje se pošto preduzeće izveze robu ili usluge domaće proizvodnje i izvrši naplatu u konvertibilnoj valuti, kompenzacijom ili prebijanjem duga.

Povraćaj vozarine

Može se izvršiti povraćaj dela plaćene vozarine, stope se kreću od 1,5% do 2,5% u zavisnosti od države i vrste robe koja se prevozi.

Izvozni podsticaji

Ostvaruju se posredstvom formiranja posebnih fondova koji se koriste u svrhe podsticanja izvoza prioriternih sektora definisanih ekonomskom politikom. Fond za podsticanje poljoprivrede kao prioriternog izvoznog sektora i sl. Dostavljanje izvoznih programa.

Posebni podsticaji

Podsticaji pri prodaji deviza ostvarenih od izvoza i sl.

CARINE

POSTUPAK CARINJENJA ROBE

Najznačajniji instrument spoljnotrgovinske politike jedne zemlje.

CARINA je iznos koji se naplaćuje prilikom uvoza i izvoza robe. Vremenom je izvozna carina gotovo nestala tako da se sada govori o postojanju **UVOZNIH CARINA**.

Funkcij uvozne carine su **PRIHODNA I ZAŠTITNA**.

U zavisnosti od metoda koji se primenjuje prilikom obračuna carine razlikujemo sledeće vrste:

- **Carine po vrednosti** – utvrđuju se u procentualnom iznosu od vrednosti uvezene robe.
- **Specifične carine** – primenjuju se na jedinicu mere robe koja se uvozi.
- **Kombinovane carine** – kombinacija prethodne dve vrste.

U zavisnosti od toga koji cilj država želi postići razlikujemo sledeće vrste carina:

- **Fiskalne** – namenjene su rastu budžetskih prihoda.
- **Zaštitne** – zaštita domaće proizvodnje.
- **Prohibitivne** – zabranjuju uvoz pojedinih vrsta roba.
- **Retrozivne** – kontramera na postupke druge zemlje koja je uvela carine na uvoz naše robe.
- **Preferencijalne** – klauzula najpovlašćenije nacije, preferencijalni tretman koji jedna zemlja članica određene međunareodne institucije da drugoj zemlji mora se primeniti i na sve ostale zemlje članice te međunarodne institucije.
- **Diferencijalne** – opterećuju robu samo iz određene zemlje.
- **Antidampinške** – uvode se na robu koja se uvozi po dampinškim cenama.
- **Kompenzatorne** – uvode se na uvoz robe koja je proizvedena ili izvezena pomoću subvencija.
- **Sezonske** – primenjuju se pri uvozu poljoprivrednih proizvoda u određenim periodima kada uvoz ovih proizvoda preti da ugrozi domaću proizvodnju i tržište.

Carine mogu biti i MINIMALNE (preferencijalne) i MAKSIMALNE.

CARINSKA TARIFA

U UŽEM SMISLU se pod carinskom tarifom podrazumeva sistematizovan pregled robe po:

- **tarifnim oznakama,**
- **tarifnim brojevima,**
- **nazivu robe**
- **carinskim sotapama.**

U ŠIREM SMISLU carinske tarife pored ostalog obuhvataju i:

- **oblike uvoza i izvoza robe,**
- **odredbe o carinskoj osnovici i načinu primenjivanja carinskih stopa,**
- **carinskim oslobađanjima,**
- **posebne mere carinske zaštite i**
- **druge važeće odredbe carinske zaštite.**

CARINSKA TARIFA

U Zakonu o carinskoj tarifi postoje:

ODELJCI u kojima je roba klasifikovana po prirodnim svojstvima, svaki odeljak se zatim deli na

POZICIJE, uz svaku poziciju se precizira **iznos carinske stope**, **ukoliko uz carinsku stopu stoji zvezdica znači da se za tu robu mogu uvesti i kontigenti.**

CARINSKA NOMENKLATURA

Naimenovanje odeljaka, tarifnih brojeva, tarifnih podbrojeva sa njihovim numeričkim oznakama.

Napomene uz odeljke, glave i tarifne brojeve.

Osnovna pravila za primenjivanje carinske tarife.

TARIFNI BROJ

Predstavlja naimenovanje robe koje je određeno sa dva dvocifrena broja odvojena tačkom. Prvi broj se odnosi na broj glave kojoj tarifni broj pripada a drugi na redni broj tarifnog broja u toj glavi.

TARIFNI PODBROJ

Predstavlja naimenovanje robe označeno sa najmanje šest cifara.

TARIFNE OZNAKE

To su numeričke oznake kojima su označeni tarifni brojevi i tarifni podbrojevi.

TARIFNI STAV

Obuhvata tarifnu oznaku, naimenovanje tarifnog podbroja i stopu carine propisane za robu iz tog tarifnog podbroja

Uz naziv robe će biti naznačen i važeći robnirežim u izvozu ili uvozu.

CARINJENJE ROBE

Carinska služba, carinarnice, na graničnom prelazu ili u unutrašnjosti zemlje.

Podnosilac carinskih isprava je uglavnom **ŠPEDITER**.

1. Prijem carinskih i ostalih dokumenata.
2. Pregled robe i poređenje stvarnog stanja sa podacima iz dokumentacije (tarifni broj i vrednost robe). Kontrola primene propisanih raobnih režima.
3. Obračun carine i ostalih dažbina na carinsku osnovicu.
4. Naplata obračunatih iznosa carine i ostalih dažbina.
5. Izdavanje odgovarajućih dokumenata od strane carinske službe koja prate robu kao što su certifikati o poreklu proizvodnje izvezene robe.

CARINSKA DOKUMENTA

To su dokumenta koja izdaju carinski organi prilikom sprovođenja carinskog postupka i po izvršenom carinjenju robe.

- Jedinstvena carinska isprava (JCI)
- Carinska isprava za prijavljivanje robe (CIPR)
- Uverenje o poreklu robe (EUR)
- Specifikacija za razduženje privremeno izvezene robe.

Jelena Damnjanović, PhD
Novi Sad School of Business

jdamnjanovic5@gmail.com

Biljana Stankov, PhD
Novi Sad School of Business

bilja.l.stankov@gmail.com